

УДК 321:316.3

**ПОЛІТИКО–ІСТОРИЧНА СКЛАДОВА В
ДЕРЖАВНІЙ ІСТОРІЇ ЯПОНІЇ «НИХОН КОКІ»**
**POLITICAL AND HISTORICAL
COMPONENT OF JAPAN'S NATIONAL HISTORY**
«NIHON KOKI»

Мостіпан О. М.,

кандидат політичних наук, доцент кафедри економіки підприємств та соціальних технологій, Державний університет телекомунікацій (Київ, Україна), e-mail: mostipan-alex@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2745-0787>

Mostipan O. M.,

Candidate of Political Sciences, Associate Professor of the Department of economics of enterprises and social technologies, State University of telecommunications (Kyiv, Ukraine), e-mail: mostipan-alex@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2745-0787>

Проаналізовано історико–культурний контекст та причини створення державної хроніки Японії «Нихон Кокі». З'ясовано функції роботи як політичного тексту у процесі боротьби за державну владу між представниками спадкової аристократії. Виокремлено основні етапи створення роботи «Нихон Кокі» та досліджено політичні акценти у відображенні подій притаманні кожному з етапів. Розглянуто особливості реалізації конфуціанської моделі управління суспільно–політичними процесами в аспекті відповідності ідеалу «благородного мужа» японської аристократії та представників бюрократичного апарату.

Ключові слова: державна історія, Японія, «Нихон Кокі», імператор, бюрократія.

The article analyzes the historical and cultural context and the reasons for the creation of the state chronicle of Japan «Nihon Koki». The functions of work as a political text in the process of struggle for state power between representatives of the hereditary aristocracy are revealed. The main stages of «Nihon Koki» work are singled out and the political accents in the reflection of events are investigated for each of the stages. The peculiarities of the implementation of the Confucian model of management of socio–political processes in the aspect of conformity to the ideal of the «nobleman» of the Japanese aristocracy and representatives of the bureaucratic apparatus are considered. The detailed biographies of the authors of the chronicle, contained in the work itself, reflect the realization of the principle of the proper administration of the emperor, which thus testifies respect for scholars, culture and science. «Nihon Koki» consistently holds the view that the representatives of the political elite should be more educated in comparison with other social groups. The style of the story claims to be objective, but reflects the realized political interests of the elite and the high intellectual level of the creators of the chronicle.

Keywords: state history, Japan, «Nihon Koki», emperor, bureaucracy.

«Нихон Кокі» («Пізні записи про Японію») була розпочата у 819 р. на замовлення Імператора Сага (786–842), була продовжена за часи правління Імператора Джуна (785–840) та завершена у 840 р. за Імператора Нінмьо (808–850). В «Нихон Кокі» розкрито події впродовж 41 року з 792–833 рр. Хроніка створювалась безпосередньо в історичний момент, що в ній описаний, а події відбувались в реальному часі або тільки–но завершилися. «Нихон Кокі» мислилась як робота, що логічно продовжує «Шьоку Нихонгі» в проекті створення державної історії. Збереглося не більше четвертої частини з загального обсягу, що становив 40 томів.

Робота над текстом відбувалась у декілька основних етапів, що відповідають періодам правління імператорів, коли здійснювалась

компіляція. На кожному з етапів склад авторського колективу зазнавав змін з різних причин (переважно смерть учасника). Наведені біографії авторів хроніки засвідчують реалізацію принципу належного правління імператора, який у такий спосіб демонструє повагу до вчених, культури та науки. «Нихон Кокі» продовжує втілювати ідею попередніх національних історій, а саме фіксувати події та морально–політичні висновки з них для майбутніх правителів та еліти.

Про історичний контекст та особливості створення роботи «Нихон Кокі» сучасні дослідники отримують інформацію з іншої роботи – «Руїджі Кокуші» (була створена на замовлення імператора Уда (867–931) за авторства Сугувара но Мічідзана (845–903). «Руїджі Кокуші» мала на меті вичерпно перерахувати у хронологічному порядку та узагальнити всі події, які були описані в Шести Національних Історіях. Частина томів роботи «Нихон Кокі» не збереглася до сучасних часів, а тому «Руїджі Кокуші», дублюючи зміст «Нихон Кокі», доповнює втрачений матеріал.

«Нихон Кокі» містить детальні біографічні відомості про високопосадовців та імператорів. Державна історія пояснюється на фоні життя правителів, їх оточення та неординарних особистостей, які завдяки своїм вчинкам увійшли в хроніку. Роль особистості, її талантів та чеснот постають як ключові чинники процесу розгортання культурного поступу та розвитку держави.

Імператор Сага (786–842), який був сином імператора Камму (736–806), на 11 рік свого правління у 819 році віддав наказ розпочати створення роботи чотирьом високопосадовцям: Великому Раднику Фудзівара Фуюцугу (775–826), Середньому Раднику Фудзівара Оцугу (773–843), Консультанту Фудзівара Садацугу, та Консультанту Йошіміне Ясуіо (785–830). Таким чином, Імператор Сага продовжив традицію державного літописання. На момент завершення роботи лише один Фудзівара Оцугу з основних авторів залишився живим [1, с. 124].

В період правління імператора Сага були складені також інші роботи: два збірника китайської поезії – «Рюншо» (814 р.) та «Бунка Шюрейшо» (818 р.), «Конін Кьяку Шікі» («Положення та процедури епохи Конін») (820 р.), «Дайрі Шікі» («Палацові Процедури») (821 р.). До написання державної історії, політичних текстів та загалом творення культурної традиції були залучені представники впливових родів, родичі високопосадовців, нащадки імператорів, що цементувало ієрархічну структуру феодального японського суспільства.

Великому Раднику Фудзівара Фуюцугу (775–826), який одночасно обіймав посади Генерала Правої Гвардії та Інспектора провінцій Муцу та Дева, на час створення роботи було 45 років. У 821 році його призначили Правим Міністром. Він також керував створенням «Положення та процедури епохи Конін» (820 р.) та «Палацові Процедури» (821 р.). Завдяки цьому з постаті Фудзівара Фуюцугу розпочинається фактична

монополія на владу північної гілки роду Фудзівара, ідейні основи якої систематично закладались в державному літописанні та різноманітних санкціонованих владою імператора текстах.

Середній Радник Фудзівара Оцугу (773–843) був старшим сином Момокава гілки Шікі роду Фудзівара. Коли розпочалось створення «Ніхон Кокі» у 819 р., йому було 46 років та обіймав посади Середнього Радника і Голови Міністерства Народних Справ. З 830 р. Оцугу став Наставником Наслідного Принца та Правим Великим Мінстром. Отже, Фудзівара Оцугу на час створення «Ніхон Кокі» обіймав найвищі посади з-поміж інших авторів, а тому його номінальна посада голови авторського колективу співвідносилась з реальним станом справ. Фудзівара Оцугу був управлінцем з чітко вираженим державним мисленням, реформатором у господарській діяльності, переймався розвитком економічного життя (оптимізував вирощування та транспортування рису). Середній Радник надав рекомендації з підвищення ефективності державного управління, що були сформульовані ним у роботі «Про Доброчесний Уряд», чим заслужив невдоволення Імператора Камму [1, с. 128]. Крім того, Фудзівара Оцугу розвивав в собі літературний талант, а його вірші були записані в хроніці як приклад для наслідування.

Консультант Фудзівара Садацугу (?–824) був двоюрідним братом Цугутада, автора «Шьоку Ніхонгі». Відзначають, що його включення до авторського колективу мало суто формальний характер, оскільки він був погано обізнаний з гуманітарною освітою [1, с. 126]. Включення родичів високопосадовців до складу авторів державної історії мала на меті закріпити вплив представників поважних родів на прийняття політичних рішень, легітимізувати їхні владні амбіції та закріпити підвалини феодальної структури суспільства.

Консультант Йошіміне Ясуіо (785–830) був сином імператора Камму (736–806). З «Ніхон Кокі» випливає, що він мав природний талант до ученості, відзначався схильністю до військової справи та користувався довірою імператора Сага (786–842). Він був одним з редакторів «Кейкокушю» (збірник поезії класичною китайською мовою створеної японськими поетами) та «Дайрі Шікі» («Палацові Процедури») [1, с. 125].

На другому етапі створення, у період правління Імператора Джуна, до складу авторського колективу, де на той час залишився лише Середній Радник Фудзівара Оцугу, увійшли – Тимчасовий Великий Радник Кійовара Нацуно, Середній Радник Князь Наойо, Консультант Фудзівара Йошіно, Консультант Оно Міменорі, Великий Секретар Саканою Імацугу, і Великий Секретар Шімада Кійота. Отже, Імператор Джуна призначив нових авторів «Ніхон Кокі» у 830 році після смерті Імператора Сага.

Кійовара Нацуно одночасно обіймав дві посади – Генерала Лівой Гвардії, Великого Радника та Голови Міністерства Народних Справ. Він пройшов тривалий шлях у владній ієрархії,

обіймаючи посади Консультанта, Тимчасового Великого Міністра та Правого Міністра.

Князь Наойо обіймав посади Середнього Радника, Молодшого Третього Рангу, і одночасно, Голови Міністерства Центральних Справ. Він також мав досвід перебування на посадах Консультанта, Контролера Лівих та Мера Лівой Столиці.

Фудзівара Йошіно обіймав посади Консультанта, Старшого Четвертого Рангу, Нижнього, Генерала Правой Гвардії, і одночасно, Керівника Домогосподарства Наслідного Принца. Відзначають його чудову освіченість та любов до навчання, педагогічні здібності та таланти до державного управління. Здобувши освіту у відповідності з канонами китайських класичних текстів, Фудзівара Йошіно намагався реалізувати свої знання у практичній площині.

Оно Міменорі розпочав кар'єру з посади Тимчасового Малого Секретаря, продовжив як Другий Віце-Міністр Міністерства Церемоніалу, далі – як Голова Казначеського Бюро, і, нарешті, – Консультант. Крім того, він був Головою Міністерства Покарень та Помічником Управителя Уряду в Кюсю. Оно Міменорі користувався довірою Імператора, мав літературні здібності, що дозволило йому приймати участь у створенні поетичних збірок на китайський зразок.

Саканою Імацугу був вченим в історичній науці та літературі, а також обіймав посаду Великого Секретаря. Приймав участь у написанні віршів, які були включені до поетичних збірників «Ріоншю» та «Бунка Шьорейшю».

Шімада Кійота здобув університетську освіту та обіймав посади спочатку Малого, а потім – Великого Секретаря. У різний час обіймав посади Другого Віце-Міністра Міністерства Імператорського Домоволодіння, Другого Віце-Міністра в Міністерстві Цивільних Справ та Управителя в Провінції Іга.

Після смерті Імператора Джуна у 830 році фактично завершився другий етап у створенні «Ніхон Кокі», але текст не був готовий.

Третій етап у створенні «Ніхон Кокі» був розпочатий за Імператора Нінмьо. Наказ про відновлення роботи над текстом був даний Лівому Міністру Фудзівара Оцугу, Правому Міністру Мінамото Токіва, Середньому Раднику Фудзівара Йошіно, Середньому Раднику Фудзівара Йошіфуса, і Консультанту Асано Шікаторі, колишньому Управителю Провінції Ідзумі Фуру Таканіва та Великому Секретарю Ямада Фуруцугу [1, с. 124].

Мінамото Токіва в різний час обіймав посади Правого Міністра, Середнього Радника, Великого Радника, а також Наставника Наслідного Принца. Він був сином Імператора Сага. Його призначення до складу авторів може свідчити, що імператорський рід намагався протистояти дедалі все більшій владі роду Фудзівара в аспекті права створювати та тлумачити державну історію.

Фудзівара Йошіфуса обіймав посади Консультанта та Тимчасового Середнього Радника. Завдяки довірі з боку Імператора Нінмьо його включили до складу авторського колективу.

Асано Шікаторі обіймав посаду Консультанта. Він здобув університетську освіту та був добре обізнаний з китайськими класичними текстами. Він отримав закордонний досвід на дипломатичній службі в Китаї та мав літературні здібності, що дозволило писати вірші та редагувати збірник «Дайрі Шікі».

Фуру Таканіва обіймав посаду Правителя Провінції Ізумі та добре знався на китайській поезії.

Ямада Фуруцугу обіймав посади Приватного Секретаря, Малого Секретаря, Великого Секретаря, Помічника Управителя провінції Ава та Тимчасового Помічника Правителя провінції Сагамі. На державній службі досяг значних успіхів в управлінні провінціями. Ямада Фуруцугу здобув популярність завдяки слідуванню конфуціанському вченню про «благородного мужа» у практичній діяльності.

Приналежність до авторського колективу не завжди відображала літературні таланти, досягнення та компетенції необхідні для створення державної історії, а скоріше, свідчила про повагу до посад в існуючій політико-владній системі феодалної Японії. Усі без виключення автори належали до впливових аристократичних родів, що змагались між собою за першість у стародавності роду, а тому докладали зусиль для легітимізації влади шляхом створення текстів державної історії.

Високий рівень освіченості правителя та державних службовців, їхня безпосередня залученість у творення культурних цінностей (музики, поезії, прози, каліграфії, живопису та ін.) вважалися передумовою для реалізації успішної державної політики. Наприклад, перелік обов'язків імператора включав прослуховування лекцій з китайської класики та вивчення поетичних антологій в державній Академії за участі вчених [2, с. 354]. Розвиток національної культури був у пріоритеті державної політики, а культурна модернізація у кооперації з Китаєм досягла свого апогею у IX ст. Так, у 891 р. вийшов указ імператора скласти перелік книг, які є на даний час в державі – всього разом вийшло 19000 сувоїв [2, с. 345]. Тому, політична еліта була зобов'язана демонструвати взірці для наслідування іншим групам суспільства як, наприклад, з часом трапилось з каліграфією популярність якої стала всенародною [3, с. 22].

У «Ніхон Кокі» послідовно проводиться думка, що представники політичної еліти мають бути більш освіченими та культурними порівняно з іншими соціальними групами. Ця ідея була підкріплена реальною практикою обіймання державних посад, коли з 794 р. було фактично скасовано традицію передачі посад від батька сину у спадок, а натомість були введені державні іспити, що мали успішно скласти представники феодалної еліти, змагаючись між собою за більш привабливі посади [4, с. 10; 2, с. 342]. У «Ніхон Кокі» чітко відображено дух часу, а саме практику реалізації указу імператора від 812 р., коли всі представники аристократичних кланів, які претендували на державні посади, здобували

обов'язкову державну освіту за конфуціанським каноном [4, с. 10]. Наведено приклади, коли імператори та бюрократична еліта безпосередньо писали вірші, проводили конкурси та літературні читання.

«Ніхон Кокі» створили у «золоту добу», коли впродовж чотирьох століть (між заснуванням столиці в Кіото у 794 р. та виникненням сьогунату (військового уряду) в Камакура у 1185 р.) імператорська влада сприяла розвитку національної культури та високих естетичних смаків в середовищі еліти [5, с. 53]. У такий спосіб політична еліта здійснювала культурний поступ в державі. Крім того, конфуціанський моральний код заповідав державним службовцям та чиновникам піклуватись про суспільне благо, уникаючи залежності від примар особистого збагачення у швидкоплинному світі. Протилежна поведінка та вчинки зазнають критики в «Ніхон Кокі» як повчання майбутнім правителям та еліті.

Про Імператора Камму (737–806) оповідається в 5 томі з посиланням на події починаючи з липня 796 р. до березня 797 р. Відомості про нього містяться й у 8 томі: описуються події з січня 799 р. до грудня 799 р. У 12 томі Імператор Камму згадується в період з січня 804 р. до червня 805 р. І, нарешті, в 13 т. надано звіт про Імператора з липня 805 р. до травня 806 р. У характеристиці Камму вжито конфуціанський термін «синівська шанобливість», що є свідченням визнання його особистих чеснот та вектору державної політики, що він реалізовував. У «Ніхон Кокі» змальовано позитивний образ Імператора Камму як достойного та освіченого правителя, який здійснював оборону, військові завоювання та розбудову держави. Останні дві сфери діяльності несли великі збитки для простого народу, що стало предметом критики діяльності Імператора та, очевидно, використовувалось як фактор політичної боротьби в середовищі спадкової еліти. Камму увійшов в історію як сильний правитель, який дієвими заходами зменшив вплив храмів та аристократії шляхом перенесення столиці у 784 р. з м. Нара до м. Нагаока (складнощі будівництва призвели до відмови від проекту через 10 років), і нарешті – в м. Кіото (столиця протягом 11 століть) [6, с. 162].

«Ніхон Кокі» містить розмиті моменти та формальні неточності, що складно пояснити з точки зору логіки літописання. Так, у рік початку правління нового імператора традиційно розпочиналась нова епоха, і відповідно, завершувалась попередня. Проте що стосується Камму (епоха Енряку) та його наступника, сина, імператора Хейдзей (773–824), що правив під дивізом Дайдо (806–810), звідки й слідує назва епохи, трапився дивний збіг, коли останній рік правління Камму, і відповідно епоха Енряку, збігся з першим роком правління Хейдзей, відповідно, епохи Дайдо. З одного боку, це може бути свідченням неточності у складанні літопису, а з іншого – певного короткого часу невизначеності, коли було складно з'ясувати хто насправді править. Обіймання найвищої державної посади одночасно двома особами в один рік було неможливим

у період стабільності та дотримання традицій передачі влади, що може свідчити про неточність в хроніці, адже протилежного не зафіксовано.

У 5 томі розкрито біографії високопосадовців, які володіли четвертим рангом та вище. Життєпис Ваке Кійомару (733–799) включено, адже він був радником Імператора Камму та підтримував запровадження буддизму в Японії як чинника ідеологічної опори імператорської влади. Оповідь про Ваке Кійомару свідчить про боротьбу за владу в середині правлячого роду з використанням релігійного фактору для освячення сходження на престол нового Імператора, коли високопосадовець підтримав Камму на протигагу Докію (700–772), який незабаром став монахом. Так, Ваке Кійомару з посиланням на оракул заявив, що неможливо сходження на престол Докію, оскільки завжди існувала різниця між підданим та правителем, і ніколи не було прецеденту, щоб підданий став правителем. Як наслідок, Ваке Кійомару ледь не втратив життя та потрапив в заслання в провінцію Осумі, оскільки Докію на той час здобув підтримку Імператриці Шьотоку. Втім, вже незабаром сам Докію був висланий зі столиці Нара після смерті Імператриці. Детальна Біографія Ваке Кійомару розкриває особисті та професійні якості державного діяча, що варті наслідування у феодальній державі, як вірного підданого, який турбується про честь власного роду. Тому наведено опис славних діянь його предків у чотирьох поколіннях і так легітимізовано його теперішнє становище. Акцентовано увагу на вірності як особистій чесноті, що є підставою для обіймання високих державних посад. Історичний запис претендує на певну об'єктивність, оскільки поряд з успіхами Ваке Кійомару наведено приклади невдач, що зроблено з метою повчання майбутнім державним діячам.

У 5 томі розкрито деякі особливості релігійного життя в тогочасній Японії. Наведено приклад конкурентної боротьби між храмами Ісонокамі та Ямашіро шляхом змагання за володіння священними скарбами, що давали право на релігійну першість.

У 5 томі охарактеризовано особливості дипломатичних відносин з іноземними державами, насамперед з Китаєм. Оповідь про надсилання послів в добу Тан. У IX ст. кількість відправлених державних посольств до Китаю стрімко зменшилась і нараховувала 2 (804 р. і 838 р.), що свідчить про віру японців в здобутті базових китайських знань та розвиток приватної торгівлі [2, с. 344].

Період правління Імператора Хейдзей (773–824) зображено у 14 та 17 томах: з травня 806 р. до вересня 806 р., а також з квітня 808 р. до квітня 809 р. Оповідь про врядування Імператора розпочато з важливої адміністративної функції, що він здійснив – призначив інспекторів в шести районах країни, де їх раніше не було. Це є свідченням новаторства в проведенні внутрішньої політики, що мала на меті посилення влади самого Імператора, централізацію держави, підвищення ефективності управління територіями, завоювання непідконтрольних груп

населення. У «Ніхон Кокі» змальовано образ Імператора Хейдзей як мудрого правителя. Втім надмірні владні амбіції, що випливали з глибин його характеру та складної душевної організації, дещо затьмарили в цілому позитивний образ зображений в хроніці. Вольовий характер, рішучість у досягненні цілей, працьовитість, яскраво виражені лідерські якості формують уявлення про складну, неординарну та багатогранну особистість на фоні драматичного історичного моменту, що вимагав таких керманців. Навіть братовбивчий крок здійснений Імператором для сходження на престол не зустрів надмірної критики з боку авторів «Ніхон Кокі». Складність зображення образу Імператора полягає у тому, що особисті владні амбіції були поєднані з глибокою повагою до закону, шануванням порядку та традицій. Спектр якостей та чеснот Імператора Хейдзей був перенесений ним особисто як критерій для відбору та оцінки діяльності державних службовців з середовища спадкової феодальної еліти. У цьому зрізі спостерігаємо динаміку політичної системи в аспекті реалізації функцій добору політичної еліти в стародавній Японії, коли сходження нового імператора на престол було досить прогнозованим кроком з огляду на політичну традицію, що поступово набувала формалізації. Водночас, вже новий імператор переймав на себе тягар відповідальності за формування та діяльність ієрархічної бюрократичної системи державного управління [7, с. 355].

Правління Імператора Сага (876–842) описується в чотирьох томах: у 20 (з вересня 810 р. до грудня 810 р.), у 21 (з січня 811 р. до грудня 811 р.), у 22 (з січня 812 р. до лютого 813 р.) та в 24 (з липня 814 р. до грудня 815 р.). Історія про врядування Імператора розпочинається з оповіді про успішне придушення спроби державного заклоту з боку колишнього, і на той час того, хто відрікся, імператора Хейдзей, який замислив повернути столицю в м. Нара. Це означало незгоду частини правлячої еліти дотримуватись традиції добровільної передачі влади з боку одного імператору його наступнику. Тому Імператор Сага зображений як державний муж, який здатний захищати підвалини функціонування політичної системи, бюрократичного апарату та культурної традиції. Покарання для заклотників визначалось їхнім рангом та роллю у подіях, проте не завжди це була смертна кара. Траплялись випадки, коли безпосередні організатори подій з кола високопосадовців отримували заслання в далекі провінції, де вони, до речі, нерідко обіймали державні посади та фактично продовжувати служити імператору. У випадку з заклотом колишнього Імператора Хейдзей проти Імператора Сага, частина чиновників були вислані зі столиці, декого покарали смертю, а сам Імператор Хейдзей поголив голову та пішов у священники. Останнє явище поступово закріпилось як культурна традиція, що набула значної сили в Японії, а тому часто траплялись випадки, коли настоятелі храмів та загалом вища ланка діячів релігійної сфери були представниками імператорського роду.

Політика Імператора Сага була спрямована на об'єднання територій та поширення впливу на них державної влади. На півдні острова Кюсю проживали племена Хаято, а на півночі острова Хонсю – Емісі, які не бажали повністю підпорядкуватись владі імператора і вважались «південними» та «північними» варварами [7, с. 164]. Тому значна частина оповіді про правління Сага присвячена подробицям завоювання непокірних Емісі, що супроводжувалось військовими походами, здобуттям слави та державних рангів. Особливих успіхів у цьому досяг Фунья Ватамаро, який був успішним полководцем, обіймав посади інспектора провінцій Муцу та Дева, а також заслужив молодший третій ранг на державній службі.

Як повчання майбутнім урядовцям про Консультанта, Генерала гвардії та Голову департаменту сінто Онакатомі Асон Мороу сказано, що він мав величезну жагу до багатства, що вважалось недостойним похвали. Про Середнього Радника Ямато Асон Якамара зазначено, що він був людиною чесною, доброзичливою та не спокушений владою, проте не мав жодних здібностей до наукової роботи, які вважались передумовою до обіймання високих посад. У цьому аспекті його призначення та ранги зазнали критики в «Ніхон Кокі», адже здібності та таланти цього чоловіка до державної служби були близькими до варварських, що сприймалось недопустимим в освіченому середовищі інтелектуалів. Великого Радника, Генерала правої гвардії та Голову Міністерства військових справ Сакане Тамурамаро охарактеризовано як сміливу та відважну людину, талановитого полководця та керівника, який мав здібності до військової служби, що виявилось у виконанні функції завоювання варварів.

У «Ніхон Кокі» розкрито біографії впливових чиновників, їхні особисті якості, професійні здобутки та невдачі у реалізації державної політики. Ці короткі історії життя та діяльності державних службовців відображають дух часу, формують уявлення про відносини між людьми у межах бюрократичного апарату та політичної системи, яка зазнавала значної модифікації у процесі становлення японської державності. Стиль оповіді претендує на об'єктивний характер, проте відображає зреалізовані політичні інтереси еліти та високий інтелектуальний рівень творців хроніки. Цікавим є те, що детальні біографії самих авторів «Ніхон Кокі» розкрито вже в наступній роботі з національної історії – «Шьокі Ніхон Кокі».

Список використаних джерел

1. Sakamoto, Taro, 1991. 'The Six National Histories of Japan', transl. by John S. Brownlee, Tokyo: *UBC Press*, 232 p.
2. Shively, H. Donald, McCullough, H. William, 1999. 'The Cambridge History of Japan', Vol.2 Heian Japan, Cambridge: *Cambridge University Press*, 739 p.
3. 'Visual Encyclopedia of Japanese Culture', 2008, Tokyo: *K.K. Ikeda Shoten*, 255 p.
4. Turkington, DA., 'Chronology of Japanese History', Data format by Remy Bordelean. [online] http://www.shikokuhenrotrail.com/japanhistory/ACHronologyOfJapaneseHistory_v1.pdf

5. Теймс, Р., 2009. 'Япония: история страны', пер. с англ. Е. Васильевой, М.: *Эксмо*; СПб.: *Мидгард*, 416 с. // Tejms, R., 2009. 'Japonija: istorija strany (Japan: the history of the country)', per. s angl. E. Vasil'evoj, M.: *Jeksmo*; SPb.: *Midgard*, 416 s.

6. Schirokauer, C., 2012. 'A Brief History of Chinese and Japanese Civilizations', Conrad Schirokauer, Miranda Brown, David Lurie, Suzzane Gay; 4th Ed., Wadsworth: *Cengage Learning*, 738 p.

7. Жуков, АЕ., 1998. 'История Японии', Т.1. С древнейших времен до 1868, М.: *Институт Востоковедения РАН*, 659 с. // Zhukov, AE., 1998. 'Istorija Japonii (History of Japan)', Т.1. S drevnejshih vremen do 1868, М.: *Institut Vostokovedenija RAN*, 659 s.

* * *